TAS_679 (1)

SEGON DIALEG DE LES LLENGUES I DELS QUI ES PARLEN

A.- Mai diríeu, tot venint, quin rètol he llegit?

B.- Realment, seria difícil que ho pogués dir. Què deia?

A.- Era a la Rambla de Catalunya, tocant al carrer d'Aragó, a la barraca de les eines per a les obres que han de fer passar el senyor Porcioles a la posteritat. Deia, simplement: "Se admite personal".

B.- I això us escruixeix?

A.- Home, en general, sempre deia la cosa contrària. Per mi, això vol dir una cosa. Que Barcelona no ha absorbit prou immigració i que ni la constant arribada de gent del Sud no pot donar a l'abast a les seves necessitats de mà d'obra.

B.- Potser sí. I ja que parleu d'immigració: heu llegit aquesta estadística de matrimonis i naixements barcelonins que publica "Quart Creixent"?

A.- No encara. Quines xifres dóna?

B.- Els matrimonis entre esposos catalans, a Barcelona, va passar, entre el 1950 i el 1954, del 45'64 per cent al 42'74 per cent, mentre que minvava lleugerament la proporció de casaments entre marit català i muller no catalana, molt més la de casaments entre marit no català i muller catalana i augmentava del 23'24 per cent al 27'29 per cent la proporció de matrimonis entre esposos no catalans. Fixeu-vos què diu el compilador de l'estadística, Jaume Alzina: "Es evident, doncs, que l'aportació de matrimonis catalans al total de la nupcialitat disminueix cada any mentre augmenta el percentatge de matrimonis no catalans. Això és degut a ésser la immigració procedent de fora de Catalunya superior a la immigració procedent de Catalunya i a l'augment vegetatiu, o sia la diferència entre naixements i defuncions a favor d'aquells, plegats. Tots dos factors, junts, no sumen tant com la immigració de fora."

A.- I els naixements?

B.- Si fa no fa en la mateixa proporció. Els 7.550 infants de pares catalans nascuts a Barcelona l'any 1950 representaven el 40'56 per cent del total de naixements de l'any; els 8.794 de 1954 només representen el 40'49. També han minvat els nascuts de matrimonis mixtes: més els de mare catalana i pare no català que els de pare català i mare no catalana. Penseu que la llengua dels infants és, generalment, la llengua materna. Per altra banda, els naixements de fills de pares no catalans han passat de 4.917 en 1950 a 6.894 en 1954, i la proporció ha augmentat del 30'76 per cent al 31'63 per cent.

A.- Vol dir que encara són més els fills de pares catalans que els de pares no catalans.

B.- Segons com us ho mireu. Els primers - és a dir, els que hem de suposar que són de llengua catalana - no arriben de bon tros a la meitat: el 40'49 per cent. Dels nascuts de matrimonis mixtos, que pugen a un 27'88 per cent, ¿quants n'hi haurà que siguin de parla catalana? I el 31'63 per cent, fills de pares no catalans, seran, sens dubte, si l'ambient no aconsegueix d'assimilar-los a la nostra llengua, castellans d'idioma com ho són d'origen.

A.- Ja heu fet bé de parlar de la força d'assimilació de l'ambient. Fins ara, aquesta força ha fet miracles. Recordeu-vos de l'abundància de cognoms castellans, de fills d'aragonesos i de murcians als rengles dels partits separatistes.

B.- La força vital del català és extraordinària, ja ho sé. Mireu els casos del Rosselló, sotmès de fa tres segles i mig a la pressió cultural del francès i de l'Alguer, que en fa sis que conserva miraculosament la llengua d'aquells pobladors que va dur-hi el rei Pere III. Però no us fa por que, sotmesa a dosis massisses d'inoculació forastera, aquesta vitalitat no sigui prou per a assimilar una immigració tan forta? Caldria tenir un estòmac molt fort, uns sucs gàstrics amb molta empenta per pair una bona meitat de la població de Barcelona que avui, pràcticament, és de llengua castellana.

Tas-679 (2)

A.- I àdhuc així, ja ho veieu, no hi ha prou personal. No és solament aquell rètol de la Rambla de Catalunya. A totes les botigues i tallers veureu anunciada la manca d'aprenents, d'obrers especialitzats, de peons. Parleu amb un mestre fuster, amb un manyà, amb un ~~xxxxxx~~ mestre d'obres. Tots us diran que, si no fos la mà d'obra forastera, la meitat de les professions haurien de plegar i que, ~~àdhuc~~ així, a tot arreu fa falta personal.

B.- I encara parlen de la crisi!

A.- I tenen raó de parlar-ne. Tots els comerciants us diran que hi ha un enrariment de les vendes, com a conseqüència de l'augment de preus de tots els articles de consum. I els fabricants us demostraran que les comandes que reben minven d'una manera alarmant. Però això no té gran cosa a veure amb el que volia dir-vos.

B.- Que falten obrers.

A.- Sí, que falten obrers. I les vostres estadístiques ho confirmen: que els catalans no tenen prou fills i es deixen prendre el lloc pels forasters.

B.- O que els catalans no volen fer d'obrers, no es volen deixar explotar. Que es situen, lentament, en una classe superior, la dels industrials, comerciants, professionals i tècnics, i deixen lliure la classe del proletariat industrial als immigrants o fills d'immigrats.

A.- Potser ara sou vós que generalitzeu massa. Jo deia que els catalans no tenim prou fills. Podria afegir una altra cosa: que ens aquests darrers vint anys n'hi ha hagut massa que han abandonat el país.

B.- Voleu dir els exiliats polítics?

A.- Sí, els exiliats polítics, en primer lloc. No ens enganyem: dels qui no han tornat o no volen tornar, una exígua minoria ho justifica en raons polítiques o de dignitat - o seguretat - personal. Però una gran majoria segueix al país que va acollir-lo perquè hi ha trobat feina ben pagada o un negoci que li compensa de sobres l'íntim rau-rau de l'enyorança.

B.- Sou injust i exagerat.

A.- No ho penso pas així. Però no són sols els exiliats del 1939, aquella onada humana que travessava els Pirineus empenyuda per la desfeta i per la por, els qui falten a Catalunya. Són els altres, els qui van anar-se'n després, amb l'esquer dels sous elevats, i que formen aquelles enormes i amorfes colònies catalanes de Venezuela, Colòmbia i el Brasil. ¿Quants milers de catalans diu que hi ha a Sao Paulo? ¿I quants anys fa que hi són, la majoria? Aquests sí que no poden invocar raons de dignitat política o de seguretat personal, per llur exili.

B.- Torneu a ésser injust. ¿Com podeu oblidar les circumstàncies polítiques i socials d'aquesta Catalunya de post-guerra? ¿Com podeu censurar uns homes que han volgut evadir-se d'un règim injust, d'una opressió que deixa sense horitzons la joventut i que fa que els tècnics i els obrers qualificats rebin salaris de misèria? A les joves nacions americanes, riques de possibilitats materials, un home d'ofici, amb ganes de treballar, trobarà una bona retribució i unes possibilitats d'obrir-se camí. Es culpa de la nostra burgesia, del patronat industrial català, si aquests homes han emigrat.

A.- Serà culpa de qui vulgueu. Però el fet és aquest: la flor d'una i potser de dues generacions - en tot cas, la gent més ambiciosa i més emprenedora - ha abandonat el país i ha dut el seu esforç a economies estrangeres. I, cosa més greu, una gran part d'aquests exiliats polítics o voluntaris, del 39 o del 46, hauran format una família al país on ara es troben. Els fills que tinguin seran brasilenys, mexicans o venezolans. Salvant casos excepcionals, no parlaran català, de la mateixa manera que llurs pares no es preocupen gaire de llegir-lo.

B.- Ja surt l'escriptor! ¿Tan important creieu que és, que els emigrats catalans segueixin llegint en català?

A.- Sí. Molt important. I vós mateix també ho creieu. Sense la llengua i sense la cultura, ¿voleu dir-me què seria Catalunya?

Tas-679(3)

B.- No ho sé. No sabria imaginar-m'ho, en tot cas.

A.- Jo tampoc. No existiria, o existiria com una vaga denominació geogràfica i històrica, com ara el vell regne de Lleó, o la Turena, a França, o l'Emília italiana.

B.- I precisament, la nostra llengua és la nostra força més autèntica. Tenim molts defectes, individuals i col.lectius, ja ho sabem. Som tous, poc resistents, impressionables davant de la força, digueu-ho com volgueu. Però, en el fons, i àdhuc en els casos lamentables dels qui fan parlar la mainada en castellà i d'aquesta mateixa mainada que parla malament la llengua de les criades, ens sentim catalans perquè parlem en català i revertim a aquest català fonamental, arrelat en els nostres paisatges i respirat en el vent dels nostres cels, com hi revertien els homes de la Renaixença. Heu criticat els nostres exiliats. Com podreu regatejar-los, però, un mèrit únic que tenen? No trobareu cap emigració política que pugui exhibir-lo. Els jueus hauran mantingut llur unitat gràcies a la religió i a l'endogàmia estricta que els imposava. D'altres hauran tingut un govern, un moviment terrorista, uns padrins poderosos en el joc de les potències mundials. Els catalans, sense tenir res d'això, han afirmat, arreu on han anat, la vitalitat de la llengua que els unia. A tot arreu han fet sorgir revistes, publicacions literàries, col.leccions de llibres. Una afirmació col.lectiva com són els Jocs Florals de la Llengua Catalana, que cada any, d'ençà del 1941, fan ressonar la nostra poesia a una capital d'Europa o d'Amèrica, no té parió en cap emigració política nacional. La llengua catalana és la nostra força, la nostra unió, la nostra esperança.

A.- Sí, els reconec aquest mèrit i molts d'altres. No em feu dir coses que no penso. Jo em planyia d'una realitat present, que ara comença de sentir-se i que, d'ací a vint anys, pot dur-nos la ruïna material i la decadència política: la manca de mà d'obra especialitzada catalana, la necessitat d'una immigració en massa per a cobrir les vacants que la nostra demografia deixa en els quadres de producció del país. Sóc escriptor, i escriptor català, com vós. Però sé que, a despit dels exemplars Jocs Florals dels exiliats, i dels llibres i les revistes que editen en català, el nostre públic - el nostre poble, millor es troba a Catalunya, a aquesta Barcelona que pel nombre dels seus habitants i per la seva riquesa pesa tant dintre la terra catalana i és el motor essencial de la seva cultura i la seva política. Si esdevenim un poble bilingüe, amb un cinquanta per cent de ciutadans de parla forastera, les possibilitats de difusió i d'influència de la literatura catalana es reduiran d'una manera considerable. ¿Què pesarem, vós i jo, en una Barcelona on només un quaranta per cent dels ciutadans parlin en català?

B.- Refiem-nos de la nostra capacitat d'assimilació, us ho torno a dir. Vós mateix dèieu que ha sabut fer miracles. Però em sembla que encara ens hauríem de refiar més del prestigi de la nostra llengua com a indici d'una superioritat social. Per emulació, per afany d'un progrés social, àdhuc per encaixar millor en el nostre paisatge o en els nostres carrers, un minyó d'Almeria o de Galícia pot llançar-se a ballar sardanes i aprendre el català. Adhuc pot arribar a ésser catalanista.

A.- Tant de bo! Però no ens abandonem massa a aquesta esperança.

B.- Vetaquí un tema de meditacions i un guió de problemes que hauria de preocupar, em sembla, tots aquells amics que, a l'exili, discuteixen amb tanta passió els fonaments jurídics i legals de les nostres reivindicacions. Que pensin, sobretot, que una Catalunya sense catalans - o sense la llengua catalana, que és una cosa molt semblant - no tindria dret a cap reconeixement de la seva personalitat nacional. Perquè començaria per no tenir esma per a reivindicar-la

Rafael T A S I S

Barcelona, 27 abril 1958.